

70

ЛІТОПИС

державного рубежу Вітчизни

Шумський М.А., Бобров Ф.І., Кузовкін Г.Г., Морозов П.М., Куролєнко І.А.,
Медвідь П.І., Волков С.Ф., Самарченко А.В., Клименко В.Х., Повх Ю.Д.,
Никитюк І.А., Журавльов С.П., Слободян О.Ф., Бойко О.Б. ...

ПРИКОРДОННИК УКРАЇНИ

№ 27 (5377) 19 липня 2013 року   ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ   Заснована у 1943 році

1943

ЗА НАШУ СОВЕТСКУЮ РОДИНУ!

1944

1954

1992

ЗА МИНУЛИЙ ТИЖДЕНЬ

Державний кордон України перетнуло 2,5 млн. осіб > 495 тис. транспортних засобів	Затримано за незаконне перетинання кордону 96 осіб > з них 17 незаконних мігрантів	Вилучено 72 од. зброї > 28 од. боєприпасів	Затримано на 490 тис. грн. контрабандних товарів
--	--	--	---

НАС ВІТАЮТЬ

Шановні співробітники редакції газети «Прикордонник України»!

Щиро вітаю Вас, а також усіх ветеранів, дописувачів та читачів газети з її 70-річним ювілеєм!

Народжена в розпал боїв за визволення української землі від фашистських загарбників, газета стала невід'ємною складовою системи захисту державного кордону СРСР, а згодом і суверенної України.

Номер за номером протягом семи десятиліть колектив редакції творив літопис нелегкої, але дуже почесної служби захисників рубежів Вітчизни, зробив вагомий внесок у формування та збереження славних прикордонних традицій.

Сьогодні газета «Прикордонник України» своїми публікаціями активно сприяє патріотичному вихованню тих, кому довірено захист національних інтересів нашої країни на її кордонах, а також молоді.

Бажаю Вам міцного здоров'я, творчого довголіття та подальших успіхів у Вашій благородній справі!

З повагою

Прем'єр-міністр України Микола АЗАРОВ

Поздоровлення з нагоди 70-ї річниці газети «Прикордонник України»

З почуттям глибокої поваги від імені Колегії Держприкордонслужби та персоналу прикордонного відомства щиро і сердечно вітаю творчий колектив редакції газети «Прикордонник України» з 70-річчям з дня виходу першого номера видання.

Газету безсумнівно можна назвати справжнім літописом кордону. Створена під час Великої Вітчизняної війни, вона зробила вагомий внесок у загальну справу розгрому фашистських загарбників. Щодня газета несла в маси воїнів слово правди, сіючи в серцях фронтівців впевненість у нашій перемозі, закликала стійко та мужньо боротися з ненависним ворогом. «Прикордонник України» пройшов славний бойовий шлях і був постійним супутником воїнів-прикордонників як у суворі роки війни, так і в повоєнні часи відбудови державного рубежу.

У наш час газета золотими рядками вписала історію становлення та розвитку суверенної Української Держави та її прикордонного відомства. «Прикордонник України» став не лише невичерпним і достовірним джерелом інформації про події, що відбуваються на державному кордоні нашої Вітчизни, але й надійним другом і порадиником усім тим, хто пов'язав свою долю з захистом її рубежів.

Висловлюю щире подяку творчому колективу редакції, котрий завдяки високому патріотизму, професіоналізму та відданості довіреній справі допомагає читачам орієнтуватися в бурхливому вирі подій, всебічно висвітлює перебіг реформ, що відбуваються у країні та прикордонному відомстві, пропагує історичні та культурні цінності, сприяє формуванню національної свідомості тих, хто стоїть на варті недоторканності кордонів України.

Сердечно поздоровляю колектив і ветеранів газети «Прикордонник України» з її 70-літтям! Бажаю військовим журналістам подальших успіхів, наснаги в почесній службі, міцного здоров'я, творчого натхнення, щастя і добробуту!

**Голова Державної прикордонної служби України
генерал армії України Микола ЛИТВИН**

Шановні друзі!

З почуттям глибокої поваги від імені ветеранської організації прикордонників України прийміть щирі вітання з нагоди 70-річчя газети Державної прикордонної служби України «Прикордонник України».

Символічно, що її історія сягає в буремний 1943-й рік, коли на фронтах Великої Вітчизняної війни йшла жорстока, непримирима боротьба з ненависним ворогом. Уже з перших номерів газета не лише правдиво розповідала про героїзм воїнів у зелених кашкетах, а й стала надійним другом та ширим порадиником її читачів, вселяючи віру у нашу перемогу над фашистами.

За сім десятиліть біографії, твореній газетними рядками, у ній знайшла відображення ціла епоха наших Прикордонних військ – років війни, повоєнної розбудови кордону та усієї діяльності правоохоронців новоутвореного прикордонного відомства незалежної Української держави в нових історичних умовах.

Спираючись на досвід попередників, ваш сьогоднішній журналістський колектив об'єктивно та своєчасно відображає перебіг реформ європейського спрямування, що відбуваються сьогодні в службі з охорони українських кордонів.

Постійною темою «Прикордонника України» є бойове минуле ветеранів кордону – людей, які завжди були взірцем для продовжувачів їхньої справи. Комітет ветеранів Прикордонних військ вдячний творчому колективу прикордонного часопису за увагу до охоронців рубежу старших поколінь, пропаганду їхньої самовідданої служби та бойового шляху.

Від імені багатотисячного ветеранського загону і від себе особисто сердечно вітаю колектив редакції «Прикордонника України» зі святом! Бажаю подальших творчих успіхів, цікавих публікацій та високого іміджу серед своїх читачів!

**Голова Комітету організації ветеранів Держприкордонслужби України
генерал-лейтенант у відставці Анатолій МАКАРОВ**

Уважаемые товарищи!

От имени Координационной службы Совета командующих Пограничными войсками СНГ поздравляю коллектив редакции газеты «Пограничник Украины» Государственной пограничной службы Украины с 70-летием со дня выхода первого номера издания.

70 лет – это целая жизнь, выписанная яркими, сочными образами бойцов и командиров Великой Отечественной, пограничников послевоенных поколений. Людские судьбы... Портреты... Жизнь границы с её тревогами, мечтами и надеждами... И обо всём вы умеете рассказать живо, интересно, с изюминкой.

Подтверждением тому являются результаты вашего участия в Международном смотре-конкурсе печатных средств массовой информации пограничных ведомств государств-участников СНГ, посвящённом 20-летию Совета командующих Пограничными войсками. Среди ведомственных газет «Пограничник Украины» занял второе место в двух номинациях – «Лучшая пограничная газета» и «Луч-

ший дизайн и художественное оформление издания», показав яркий пример другим газетам и журналам пограничных ведомств, принявшим участие в конкурсе.

Читательское спасибо вам, пограничные корреспонденты, за такую работу. А ещё – за тесное сотрудничество с изданиями Совета командующих Пограничными войсками – журналами «Пограничник Содружества» и «Ветеран границы». Сотрудники газеты «Пограничник Украины» достойно представляют Государственную пограничную службу Украины на их страницах, печатным словом укрепляя внешние рубежи Содружества.

Выражаю надежду на продолжение этого сотрудничества и желаю всему коллективу редакции новых интересных журналистских работ, удачных находок и большого счастья – личного, семейного, творческого.

**Председатель Координационной службы СКПВ
генерал-полковник Александр МАНИЛОВ**

Шановні співробітники газети «Прикордонник України»!

Щиро раді вітати вас із 70-літнім ювілеєм з дня створення нашої відомчої газети «Прикордонник України»!

Вона є взірцем і нашою гордістю своїми матеріалами, які висвітлюють не лише героїзм і службу старших поколінь охоронців кордону протягом 70 років, а також нині є осередком для своїх читачів, які можуть поділитися за допомогою газети своїми пропозиціями і думками, надрукувати власні «творіння» прикордонної тематики. І не тільки, ми можемо привітати своїх близьких, рідних і товаришів по службі, пропагувати серед молоді патріотизм і любов до Вітчизни через служіння, розповісти про приємні події із життя колективу, прикордонного відомства і окремої людини, яка служить і працює на кордоні.

Нам приємно відзначити те, що Ваш колектив завжди енергійно діяв і діє на висоті свідомого служіння своєму професійному, громадянському і моральному обов'язку як журналістів. Адже Ви не обмежуєтеся проблемами розвитку газети, а також постійно, цілеспрямовано долучаєтеся до створення більш цікавіших і популярніших рубрик, робите газету

цікавою, сучасною і успішно працюєте на перспективу.

Зичимо вам і надалі діяти з не меншою самовіддачею і результативністю, примножуючи добрі традиції так потрібного завжди, а надто нині, широкого патріотизму і конкретних справ. Тим паче, що попереду відкриваються захоплюючі перспективи натхненної, конструктивної діяльності всього суспільства, об'єднаного високою метою трансформування України в справжню сучасну розвинену демократичну європейську державу.

Успіхів вам і нових звершень, нехай команда однодумців буде надійною, а всі масштабні плани реалізуються. Зичимо вам вдячних найкращих читачів, розумних і талановитих колег-журналістів.

Бажаємо щастя, здоров'я, радості, рідного затишку й тепла! Святкового настрою, здійснення заповітних мрій і реалізації планів на майбутнє та нових творчих починань.

З повагою

**Голова Об'єднаної профспілкової організації Держприкордонслужби України
Антоніна ПТИЦЯ**

Уважаемые коллеги!

70 лет назад, в июле 1943 года, в разгар Великой Отечественной войны, увидел «свет» первый номер газеты «Пограничник Украины». В различные периоды своей истории издание носило разные названия, но неизменной оставалась суть решаемых коллективом задач.

С первых дней существования газеты её журналисты находились в эпицентре событий, умело, со знанием дела рассказывали о тех, кто несёт службу в частях по охране тыла действующей армии, защищает рубежи страны. Но с особым трепетом и волнением относились к материалам «с передовой». На примере фронтовиков газета помогала командирам и политработникам обучать и воспитывать подчинённых.

Тот бесценный опыт пригодился и в послевоенное время, когда газета Западного пограничного округа по праву считалась одним из флагманов пограничной журналистики. В начале 90-х годов Украина стала суверенным государством. Началось строительство национальных силовых структур, в том числе пограничного ведомства. В структуре Государственной пограничной службы газета «Пограничник Украины» заняла достойное место.

Новое название не повлекло за собой смены курса, взятого десятилетия назад. Славная история пограничного издания, традиции, заложенные предыдущими поколениями журналистов, не только сохранены, но и успешно развиваются. О чём свидетельствует как современная «внешняя форма», так и высокая идейно-содержательная направленность газеты.

Желаю коллективу газеты «Пограничник Украины» и впредь достойно выполнять свою главную задачу – высокопрофессионально рассказывать о границе и пограничниках, объективно писать историю современности, страны и Содружества.

Удачи вам, коллеги!

**Начальник Книжно-журнального издательства «Граница» ФСБ России
Николай ПАТРАН**

НАС ВІТАЮТЬ

Шановні колеги!

Вже 70 років ваш колектив виконує почесну й відповідальну місію — пише літопис життя та служби охоронців державних кордонів. За ці десятиліття змінилося дуже багато: Україна із понівеченої війною радянської республіки стала незалежною державою, яка крокує шляхом демократичного розвитку, а багатотиражка «Зоркий часовой» перетворилася на сучасне видання національного прикордонного відомства, яке є флагманом реформування за кращим європейським стандартом.

Важливо, що увесь шлях: від боїв Великої Вітчизняної до захисту прозорих, але безпечних українських кордонів володарі зелених кашкетів протягом семи десятиліть пройшли разом зі своєю газетою.

У день славетного ювілею бажаємо колективу і позаштатним авторам газети «Прикордонник України» міцного здоров'я, збереження надбань попередників і нескінченного натхнення у подальших творчих пошуках на користь тих, хто береже недоторканність кордонів суверенної України.

Колектив редакції газети «Урядовий кур'єр»

Шановні колеги!

«Голос України» вітає «Прикордонника України» з 70-ти річчям!

Створена у роки Великої Вітчизняної війни, газета пройшла славетний бойовий шлях, зробила великий внесок у загальну справу розгрому німецько-фашистських загарбників.

Вартові державних рубежів завжди подавали приклад відданості своєму народові. «Прикордонник України» зразка 2013 року — це не тільки джерело офіційної інформації, а й видання, яке не оминає увагою проблем сьогодення і водночас продовжує славетні традиції старшого покоління, виховує у молоді найкращі людські й професійні якості. Тому вашу газету знають не тільки у прикордонних підрозділах, її читають усі, хто вболіває за долю незалежної України та її майбутнє.

Бажаємо колективу видання міцного здоров'я, добробуту та нових творчих здобутків. Нехай ваші публікації будуть дієвою підтримкою для всіх, хто стоїть на варті державних рубежів України.

Колектив газети «Голос України»

Колективу газети «Прикордонник України»

Прийміть найщиріші вітання з нагоди 70-річчя газети «Прикордонник України»!

З перших днів свого існування видання зарекомендувало себе вірним і надійним побратимом усіх військовослужбовців. Ставши справжнім літописцем справ українських прикордонників, газета протягом цих років відповідально й професійно висвітлювала всю багатогранність складних і відповідальних процесів, а також службову діяльність Прикордонних військ та події, що відбуваються на державному кордоні.

Завжди пам'ятайте про покладену на вас велику відповідальність, бо слово має велику силу. Ваша праця — в ім'я доброго, прогресивного, за торжество правди і соціальної справедливості.

У цей знаменний день зичимо вам і далі невтомно служити рідному народові, бути зразком у виконанні військового та громадянського обов'язку, гідно нести службу на благо України.

Нехай вас обминає «криза жанру». Бажаємо гострого пера, творчого натхнення, міцного здоров'я, щастя вам і вашим родинам!

З повагою

Колектив газети «Народна армія»

СЛОВО РЕДАКТОРА

Газета, яка служить кордону

Цей номер «Прикордонника України» особливий. Він виходить у світ рівно за 70 років після того, як наша газета була надрукована вперше, тим самим завершує сьоме і починає восьме десятиріччя в її історії. Дата у видання поважна. Людині в день народження, а особливо коли це кругла дата, притаманно підбивати певні підсумки, задумуватися про сьогодення і майбутнє. Застосуємо це і для нашої газети...

Головний редактор
Олег БОЙКО

У різні часи роль і деякі завдання газети дещо різнилися. Спочатку це була багатотиражка, потім окружна газета, а нині — це відомче видання. Скажімо, у часи війни, вона мала підіймати бойовий дух, щоб бійці та командири, не вагаючись, йшли в бій і стояли на смерть за Батьківщину. У повоєнні роки видання нагадувало — «ворог не спить» і закликало до постійної спостережливості та самовідданості під час виконання службових обов'язків.

Тривалий період газета була одним з інструментів радянської політпропаганди. У ті часи це був уділ усіх ЗМІ. Іноді й до казусів доходило. Широковідомий факт, як одна з центральних газет вирішила, що некоректно друкувати знімок Леоніда Брежнєва без шапки між членами Політбюро у головних уборах. Після доопрацювання у друк вийшло фото, де генсек одну шапку має на голові, а іншу — в руці. Щось схоже могло статися і в нашій газеті, коли вперше друкували знімок Михайла Горбачова. Інтернету тоді не було і ніхто не знав, як він виглядає. Отримавши від інформаційної агенції ТАРС кліше — фото нового очільника Радянського Союзу редакційний колектив напружено радився чи затирати родиму пляму на його голові, але прийняв правильне рішення не робити цього.

На початку 90-их з'явилися нові теми, нові ідеї, адже це вже була нова держава. На початку двохтисячних газета, як і вся держава, переживала не найкращі часи. Через фінансову скруту взагалі над виданням нависла загроза закриття. В час тотального безгрошів'я людям місяцями не видавали заробітну плату, проте вони відмовлялися від матеріального і ставали на захист газети. Особливо багато небайдужих було з числа людей, які бачили й знають життя — ветеранів. Для них газета є символом їхньої молодості на кордоні та професійного становлення. Вагомим аргументом заслужених людей кордону було те, що газета виходила у часи війни, тож не вже фінансова скрута гірше воєнного лихоліття?

Сьогодні газета Державної прикордонної служби України, як і у всі часи свого існування близька до кордону, до прикордонника, його родини, до ветеранів служби. Ви-

дання інформує читачів про те основне, чим живе прикордонне відомство. Щоб бути в курсі, вам не треба особисто відвідувати наради, презентації, міжнародні зустрічі тощо. Журналісти та дописувачі «Прикордонника» зроблять це за вас, а читачеві залишиться лише відкрити та прочитати газету.

Редакція намагається компетентно показувати читачеві усі сфери діяльності прикордонного відомства, висвітлюючи засідання Колегії відомства, готуючи актуальні інтерв'ю, статті та кореспонденції. Газета прагне охопити якомога більше регіональних управлінь, загонів, відділів, інших органів і підрозділів. Ми стараємося інформувати вас про те, чим живе кордон, які перспективи його розвитку, показати дотичні сфери — роботу взаємодіючих органів, закордонних колег, державні та міжнародні новини, що напругу чи опосередковано стосуються українського держрубежу.

Хтось запитає, навіщо прикордонна газета в епоху, коли є тисячі різних засобів масової інформації, врешті-решт, в епоху Інтернету? Відповімо: тому що ми особливі й не дублюємо будь-який інший ЗМІ, тому що ми компетентні й позитивні та робимо потрібну справу.

Пригадую, в дитинстві з «блакитного екрана» шовечора лунало нагадування: «прикордонник наш не спить, мирні сні охороняє, рідну землю боронить». Такою була музична заставка передачі «На добраніч, діти». На ній виросло ціле покоління українців і тоді, дітьми, вони мріяли стати справжніми захисниками Вітчизни. Сьогодні таких передач чи заставок бракує — не вигідно, нерейтингово, вважають на телебаченні, от і деякий глядач тому вважає, що нерейтингово, тобто неprestижно служити Батьківщині.

А що нині маємо на телебаченні? Фільми про те, як в інших країнах добре бути патріотом. А новини? В переважній більшості це вінегрет суспільного бруду. На жаль, реєпт так званого рейтингового продукту зараз доволі простий — візьми скандал, добав провакації, приправ насиллям і вуаля! Готовий продукт для невибагливого читача чи глядача. Сьогодні навіть керівництво держави помічає, що у більшості ЗМІ бруду аж занадто. Буквально днями Прем'єр-міністр країни звертався до журналістів «не лити помий», а показувати позитивні здобутки, маючи на увазі успіхи українських спортсменів.

«Прикордонник України» завжди показує успіхи спортсменів-прикордонників, високі досягнення передовиків служби, перемоги, досягнення членів величезної прикордонної сім'ї. Проте газета не лише інформує й показує, вона ще радить, навчає, передає слова та думки керівництва відомства. І це також необхідно, адже такої науки школа не дає. Бо що таке кордон? Це — межа, що розділяє території держав, — дає визначення тлумачний словник. Та хіба таким визначенням обмежується розуміння цього поняття для прикордонників? Звичайно, ні. Це, передусім, символ — поріг рідного дому, це те, що поєднує тисячі людей різних поколінь. І прикордонник — людина особлива, представник держави, правоохоронець й військовослужбовець, представник величезного колективу. Бути прикордонником чи членом сім'ї прикордонника — велика честь і велика відповідальність. Тут, як у мушкетерів, — один за всіх, і всі за одного. Якщо оступився один, кульгає колектив, і успіх когось зокрема — це успіх усіх. Тому і вважає газета одним із своїх основних завдань підтримання серед охоронців рубежу високого корпоративного духу.

Наша газета намагається не лише показувати людей, достойних бути прикладом для наслідування, у котрих треба вчитися, а також розповідає про ті явища, яких варто уникаати як на службі, так і поза нею.

Ще одна важлива тема — члени сімей, діти прикордонників і діти прикордоння, спілкування з місцевим населенням, адже службова діяльність накладає суттєвий відбиток на побут охоронців рубежу та коло людей, з якими доводиться спілкуватися за місцем служби.

Нинішній «Прикордонник України» старається бути ближчим до читача. Ваш завіт святкує якусь визначну дату, відбулася яскрава, неординарна подія — «Прикордонник України» з вами. Ви святкуєте день народження, одруження, отримуєте нові військові звання — газета радо вітає вас із цими незабутніми подіями у житті.

Розуміючи, що сьогодні інтернет-ресурси часто витісняють друковані ЗМІ, газета продовжує виходити для тих, хто звик перегортати паперові шпальги, щоб у органах і підрозділах прикордонного відомства могли вести підшивки видання. Водночас нещодавно редакція розширила свою аудиторію: багато інтерв'ю, нарисів, замальовок і статей «Прикордонника» сьогодні можна читати на сайті Держприкордонслужби. Також газета почала освоювати соціальні мережі й створила свою сторінку в Facebook. Тому читайте нас, а якщо маєте що сказати, то телефонуйте, пишіть, коментуйте, а колектив редакції й надалі буде для вас працювати.

Редакційна летючка

Терміново в номер

"Гарно написала, дочка батькова!"

"А ця кома – зайва"

Літопис рубежу Вітчизни.

Середа, вечір. У будівлі Адміністрації прикордонної служби на вулиці Ялтинській в Києві переважно тихо і порожньо. Світло горить лише у черговій зміні, в кабінеті авіаційного управління – у льотчиків своє чергування, і... в редакції «Прикордонника України». Тут справді кипить робота. Закінчується вичитка шпальт, вносяться останні правки. Що б не сталося, а газета повинна потрапити у видавництво у ніч на четвер. Завтра вранці її надрукують, а вже післязавтра свіжий номер потрапить до рук читача і продовжить звичний цикл літопису кордону.

Олег БОЙКО

Важко віритися в такий поважний вік газети Держприкордонслужби України. Народжена влітку 1943-го року вона пережила уже 70 літ. Такою довговічністю та багатю історією може похвалитися далеко не всякий засіб масової інформації України. Перші номери виходили під назвою «Зоркий часовой». А з липня 1944-го року редакція розміщується у Львові, й видання починає виходити з новим іменем – «Пограничник України». У травні 1954-го газету знову перейменовують, тепер – у «Советский пограничник». 1960-го року редакція переїздить у Київ, а в січні 1992-го газету повертається колишня назва, але уже українською мовою – «Прикордонник України».

Як і багато прикордонників, «Прикордонник України» має нагороди. Так, 1973-го року газету нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, 1983-го видання вручено «Ганарову грамоту» Президії Верховної Ради Білоруської РСР.

Друкований орган Західного прикордонного округу об'єднували 1953-го з газетою колишнього Закарпатського округу «Пограничник на Карпатах», 1954-го – з газетою колишнього Молдавського округу – «Пограничник Молдавии» і 1963-го – з газетами колишніх Білоруського округу та оперативної групи прикордонних військ при Раді Міністрів БРСР «Пограничник Белоруссии» та «На страже Родины».

А почалося все у спекотний липень 1943-го року. Саме коли йшли кровопролитні бої за ви-

зволнення української землі від німецько-фашистських загарбників, коли на Курській Дузі радянські війська зламали броньований хребет гітлерівської гідри і з'явився на світ перший номер багатотиражки «Зоркий часовой». Цей лист паперу зі ще свіжою друкарською фарбою був для бійців як добре слово матері та сувора настанова батька – любити і будь-що захистити рідну землю. Багатотиражка розповідає про успіхи на різних фронтах і в тилу, показувала живі приклади самовідданої служби, героїчні подвиги прикордонників, ціною яких часом було життя, але винагородою – майбутнє.

Невдовзі Україна була відвоєнована. Плана визволителями ворожа армія відступала на Захід, але в тилах ще залишалися гітлерівці, з якими і доводилося вести боротьбу військам з охорони тилу – прикордонникам. А потім – 9 травня 1945-го – Потсдамська конференція переможців... Про все це писав «Прикордонник України».

У післявоєнні роки на сторінках видання знайшли своє відображення питання відродження країни і розвитку усіх сфер життєдіяльності. Головною темою, без сумніву, залишався кордон і люди, які на ньому служать.

Ось що писав у своїх спогадах про цей час третій за рахунком редактор Гліб Герасимович Курзовкін: «На початку грудня 1947 року я прибув у Львів. Прийняв справи від редактора, чудового співробітника й талановитого журналіста – Федора Боброва, і 5 грудня підписав газету.

Обстановка в ці дні на західному кордоні була складною й неспокійною. Нерідко, а точніше дуже часто, кордон в обидві сторо-

ни намагалися перетнути шпигуни та диверсанти, контрабандисти.

Командування й політвідділ округу, командири та політпрацівники, партійні й комсомольські організації частин і підрозділів вели напружену роботу з виховання прикордонників у душі високої спостережливості, відданості дорученій справі, а також мобілізували воїнів на підвищення бойової готовності, підтримання суворої дисципліни та якісного виконання бойових завдань.

Колектив газети вважав своїм головним завданням бути вірним помічником командирам і намагався виправдати своє призначення – колективного пропагандиста, агітатора й організатора.

Не є таємницею те, що роль засобів масової інформації, а особливо військових у той час була дещо іншою, ніж сьогодні – це значною мірою був інструмент для політпрацівників і офіцерів-вихователів. Партійна ідеологія була всюди і скрізь, але поміж іншим «Прикордонник України» ніс інформацію про будні прикордонного відомства, нові прогресивні методи в охороні державних рубежів. Робилося це майстрами пера так, щоб читач – солдат чи командир, прочитавши замітку, статтю, кореспонденцію, почерпнув для себе щось корисне. І мова в публікаціях, в основному, йшла не про високих начальників, а про простих бійців – тих, хто міг служити яскравим прикладом.

У будь-якому випадку, у всі часи інформацію кореспондентам ніколи не доводилося «висмоктувати з пальця». Кордон щедро дарував журналістам «їжу» для своїх матеріалів. Почали народжуватися легенди рубежу – люди, чиї імена з часом стали притчею во язицех. На їхніх прикладах навчалися наступні покоління прикордонників. Хлопчики мріяли піти служити на кордон і обов'язково служити так, як Олександр Смолін, Варлаам Кублашвілі, Михайло Філатов та багато інших. Це сьогодні їх знають як легендарних особистостей, а тодішні кореспонденти прикордонної газети зустрічали їх простими перспективними

юнаками. Саме майстри пера зробили цих людей символами.

Наприклад, інструктор газети (так під час війни називалися кореспондентські посади) старшина Ардашов – наймолодший з першого складу «Зоркого часового», проте особливо талановитий журналіст – був автором численних цікавих нарисів і замальовок про передових людей кордону. Саме він у подальшому відкрив старшину Олександра Смоліна, коли вперше розповів про нього в нарисі «По зворотньому сліду».

У газеті радянського періоду велика кількість публікацій виходила за підписом звичайних прикордонників і командирів

Газета завжди намагалася йти в ногу з часом, навіть випереджати його в порівнянні з іншими редакціями. У своїх спогадах кореспондент, а згодом заступник редактора газети (1951–1970 роки) полковник Ернст Брагін розповідає: «Редакція нашої газети була ініціатором багатьох починань, які згодом мали неабиякий вплив на всі газети прикордонних округів Радянського Союзу. Наша газета без збільшення штату першою почала виходити на чотирьох сторінках (раніше була двошпальтною). Ми першими перейшли на нове друкарське обладнання – лінотип і машину плоского друку. Згодом було організовано передплату на газети та запроваджено авторський гонорар...».

рівня застав. Це завжди вівалося і персонал редакції спільно з виховними відділами завжди заохочували таку ініціативу. Необхідність виконання вимог і побажань вищого керівництва доносилася до читача від імені рядових бійців. Час від часу в «Прикордоннику» навіть друкувалися настанови для позаштатних кореспондентів: як обрати тему, визначитися із жанром, як придумати заголовки.

Як відомо, історія рухається по спіралі. Наприклад, минулого року «Прикордонник України» дуже багато уваги приділяв темі підготовки кордону до проведення в Україні матчеві фінальної частини континентальної футбольної першості Євро-2012. А гортаючи підшивки

Тайство верстки

“Номер – до друку”

Друкарська фарба ще не висохла...

“Прикордонник України” вирушає у світ

Поступ у восьме десятиліття

газети 1980-го року, ми знаходимо доволі схожі публікації, коли Союз готувався прийняти Олімпіаду.

Саме у восьмидесяті газета переживала свої найкращі роки. Наклади тоді сягали 25 тисяч екземплярів. У великих містах її реалізували в кіосках «Союздруку» і кожний новий номер розкуповували наче свіжі пиріжки. Значною мірою в цьому була заслуга тодішнього редактора Петра Івановича Медведя і журналістського колективу, який він очолював, а також фотокореспондента – старшого прапорщика Григорія Петровича Кравця. Саме його роботи прикрашали не лише газету, а й різні стенди, книги, стіни практично усіх підрозділів кордону. Цю людину одинаково любили та поважали як генерали, так і рядові солдати. Тоді фотографія не була настільки масовою і доступною як сьогодні і, повертаючись з кордону, Григорій Петрович у своїй лабораторії друкував усі вдалі знімки для тих, хто був на них сфотографований. Як не дивно, для одного його вдалого кадру піднімалася «До зброї» застава, злітали літаки та виходили кораблі.

У часи розпаду Радянського Союзу та широкої політизації суспільства газета не втратила свого обличчя, не змінила основної тематики, як це зробили багато інших видань тих часів. У цьому велика заслуга редакторів, які тоді почали доволі швидко змінювати один одного. Чому в перші роки незалежності так часто змінювалися редактори? Все елементарно просто – в нових реаліях державні структури, в тому числі й прикордонні війська, уже не могли спілкуватися із засобами масової інформації через політпрацівників. Доводилося переходити на нові, сучасні форми взаємодії з мас-медіа. В цьому процесі і стали в нагоді відомі журналісти – вони склали основу під час формування прес-служб. Першим прес-службою Держкомітету з питань охорони державного кордону України очолив Петро Іванович Медведь. Згодом його на цій посаді змінив Анатолій Володимирович Самарченко. Ігор Анатолійович Никитюк став батьком і першим редактором спершу альманаху, а

потім журналу «Кордон». Юрій Дмитрович Повх сформував і очолив відомчу телерадіостудію. Таким чином газета стала альма-матер для всіх цих новоутворень, які існують і по сьогодні.

У всі часи газета залишалася хранителькою традицій і прикладом спадковості. Ось уже де колишніх не буває, так це в редакції. Звільняючись у запас, офіцери поверталися сюди цивільними. Свого часу, пригадає редактор 1995–1999-их років Василь Харитонович Клименко, в газеті працювало одночасно чотири редактори різних поколінь. Звідси і стосунки у колективі – творчі й людяні. Тут старші начальники скоріше наставники та помічники. Та й самодурство керівника в такому колективі – це щось нереальне, адже його не приховаєш, воно тисячними накладами з'явиться на шпальтах видання.

Хтось, можливо, захоче констатувати, що, звільнившись у запас, люди повертаються в редакцію, бо не можуть реалізувати себе поза цим колективом. Таку думку одразу можна відкинути і для цього є беззаперечні аргументи. Кожен «випускник» цієї школи – висококласний спеціаліст, і так було у всі часи. Наприклад, заступник редактора першого складу «Зоркого часового» майор Василь Онуфрійович Фірстенко у подальшому став генерал-майором – начальником штабу Західного прикордонного округу. Більш свіжі приклади: Петро Іванович Медведь – тривалий час був заступником головного редактора газети органів виконавчої влади «Урядовий кур'єр», сьогодні він очолює київський осередок Співки журналістів України та одночасно є активним членом Громадської ради при Голові Держприкордонслужби. Никитюк Ігор Анатолійович дослужився до посади начальника профільного (по роботі зі ЗМІ) управління в Адміністрації Президента України, а Повх Юрій Дмитрович – до заступника директора профільного департаменту МВС. Матеріали багатьох із экс-співробітників «Прикордонника» і нині виходять у друк в різних державних і комерційних засобах масової інформації. Дех-

то з цих людей має власні творчі проекти.

Сьогодні газета, як і в усі часи, так само близька до прикордонників, їхніх сімей, ветеранів служби, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями забезпечення держбезпеки на рубежах України. Варто зауважити, що в редакцію частіше стали надходити листи з цікавими матеріалами від військовослужбовців з прикордонних підрозділів і загонів. Також з редакцією тісно співпрацюють ветерани, профспілка відомства, представники Центрального музею та Академії Держприкордонслужби. Особливо приємно отримувати листи від батьків, дружин прикордонників. Вони наповнені почуттями любові до свого родича – охоронця рубежу і гордості за нього та його професію. Усі ці люди допомагають «Прикордоннику України» стати кращим і ближчим до читача.

Тепер про нинішній склад редакції. Незважаючи на вік весь колектив молодий і креативний у своєму настрої і в матеріалах. Найбільш заслуженим, без сумніву, є сьогодні кореспондент, а в минулому редактор, жвава прикордонна енциклопедія – Клименко Василь Харитонович – полковник у відставці, заслужений журналіст України, почесний прикордонник. Про його багату творчу біографію красномовно свідчить той факт, що нинішнього року він відзначив свій 47-й День журналіста та 43-й День прикордонника.

Кожного нового молодого співробітника редакції Василь Харитонович бере під своє крило. Якщо це юнак, то він обов'язково буде – «козак», а дівчина – «донька батькова». Скільки уже таких козаків та доньок стали професійними журналістами, дослужилися до погонів старших офіцерів!

Один із таких офіцерів – полковник Кучеров Андрій Геннадійович недавно звільнився з військової служби з посади начальника прес-служби Адміністрації Держприкордонслужби і повернувся кореспондентом в рідну редакцію, яку покинув у званні старшого лейтенанта. До речі, його посаду в прес-службі зайняв Слободян Олег Феліксо-

Редактори газети «Прикордонник України» («Зоркий часовий», «Пограничник України», «Советский пограничник»):

1. старший політрук Шумський Микола Афанасійович – 1943-1944;
2. майор Бобров Федір Іванович – 1944-1947;
3. підполковник Кузовкін Гліб Герасимович 1947-1962;
4. підполковник Морозов Петро Матвійович – 1962-1969;
5. полковник Куролєнко Іван Адамович – 1969-1981;
6. полковник Медведь Петро Іванович – 1981-1992;
7. підполковник Волков Сергій Федорович – 1992-1994;
8. полковник Самарченко Анатолій Володимирович – 1994-1995;
9. полковник Клименко Василь Харитонович – 1995-1999;
10. полковник Повх Юрій Дмитрович – 1999-2000;
11. полковник Никитюк Ігор Анатолійович – 2000-2001;
12. полковник Журавльов Сергій Петрович – 2001-2005;
13. підполковник Слободян Олег Феліксович – 2005-2011;
14. підполковник Бойко Олег Богданович – із 2011.

вич – редактор «Прикордонника України» в 2005-2011 роках.

Іще один старожил редакції – Дроздов Василь Федорович. Далекого 1968-го року він прийшов на строкову службу в друкарню газети. Призваний з Білорусі солдат знайшов свою долю в столиці України. Він залишився на надстрокову службу. Дослужився до старшого прапорщика – начальника друкарні. Нині працює на посаді літературного співробітника редакції.

Молоді та енергійні начальники відділень редакції: капітан Сібуров Максим Валерійович і старший лейтенант Лазарчук Валентина Ігорівна. Це вони їздять по кордону, відвідують різноманітні відомчі й не лише заходи, організують роботу основних позаштатних кореспондентів – прес-секретарів прикордонних загонів для того, щоб підготувати свіжі й цікаві матеріали зі своєї тематики: Максим – з питань служби, Валентина – міжнародного співробітництва, спорту, роботи ветеранських організацій.

Варто зауважити, що в редакції усі пишучі – й керівний, і творчий, і технічний персонал. Так, оператор компютерного набору Олена Валентинівна Тащиліна набирає швидше, ніж дехто розмовляє, легко знаходить необхідну інформацію в Інтернеті та опрацьовує її.

Літературний редактор Дейчук Світлана Степанівна ретельно виловлює усі помилки в текстах та літературно причепурює матеріали, а коли має вільний час, то й сама готує матеріали з

культурної, історичної та релігійної тематики. Старший технік редакції – старший сержант Заноз Юрій Миколайович іноді пише на автомобільну тематику.

Очі газети – фотокореспондент Олійник Валерій Анатолійович. З 2012 року «Прикордонник України» виходить повністю в кольорі – і без гарних фотолітературних матеріалів тут ніяк не обійтися.

Тепер про тих, хто, так би мовити, ближче до штурвалу. Відповідальний секретар – майор Герасимків Андрій Володимирович. На ньому планування і зовнішній вигляд кожного номера. В останньому йому значною мірою допомагає старший товариш з журналу «Кордон» Поліщук Сергій Миколайович. Сьогодні цивільний, а колись він у званні полковника звільнився з прес-служби Генерального штабу Збройних Сил України.

Заступник редактора – підполковник Пясецький Костянтин Петрович – людина з багатою творчою та службовою біографією. Він працював на різних посадах в газетах Міністерства оборони України, Пенітенціарної служби, був прес-секретарем начальника Азово-Чорноморського регіонального управління Держприкордонслужби. Майстер пера. Потрібен нарис, аналітичний матеріал – це до нього.

А продовжує вести газету «Прикордонник України» в її восьме десятиліття 14-й за рахунком головний редактор газети – автор цього матеріалу. ■

Кристалізація таланту редакції й професіоналізму

Петро МЕДВІДЬ,
полковник у відставці, редактор газети
«Советский пограничник»,
згодом «Прикордонник України» (1981 – 1992 рр.)

Сьогодні можна багато чого згадати про роботу газети. Були і драматичні події, і творчі підйоми. Я пригадую вісімдесяті роки, коли нашу газету читали всі. Вона користувалася популярністю як у прикордонників, так і у далеких від служби мешканців міст України. В день випуску вона миттєво розповсюджувалася через кіоски «Союздруку».

Звичайно, у ті, так звані «застійні часи», над нами висів дамоклів меч політичної та військової цензури. Хоча журналістів можновладці називали «підручними партії», але їм не дуже-то й довіряли. На перших порах моєї редакторської діяльності кожен номер газети перед випуском у світ ретельно переглядав начальник політвідділу округу або його заступник.

Проте військові журналісти завжди відчували високу відповідальність за кожну публікацію в газеті. Нам випало щастя писати про непростих людей – високопорядних і мужніх захисників рубежів. Творчий колектив «Советского пограничника», а це були в основному досвідчені й талановиті журналісти (інші б у Києві не працювали) дорожили званням співробітника однієї з кращих окружних газет прикордонних військ СРСР. Тут ще в повоєнні роки сформувалася хороша журналістська школа, де кристалізувався талант і професіоналізм молодих газетярів на традиціях майстрів своєї справи – Гліба Кузовкіна, Івана Куролєнка, Петра Морозова, Володимира Ольшевського, які залишили добру пам'ять серед військових журналістів.

Старші колеги власним прикладом доводили, наскільки почесна і відповідальна наша професія. Вона давала нам право і можливість впливати на свідомість читачів, виховувати мужність, духовну культуру, непримиримість до недоліків, байдужості та зарозумілості.

Саме тоді ми мали найвищий тираж за всю історію газети – приблизно 25000 примірників. Сьогодні таким тиражем не може похвалитися жодне військове видання України.

Однак честі друкований орган «зелених кашкетів» як найкраща газета Прикордонних військ не втрачала за будь-яких обставин. І дуже приємно, що ці гарні традиції продовжують жити й сьогодні. Інакше, мабуть, і не можна. ■

Газета – путівка в життя

Василь КЛИМЕНКО,
полковник у відставці, редактор газети
«Прикордонник України» (1995 – 1999 рр.)

70 років... Для історії, вік якої вимірюється тисячоліттями, цей відрізок часу не такий уже й значний. Та коли вдуматися більш прискіпливо, «заглянути» в кожне з десятиріч цих 70 років, впевнено можна читати історію наших Прикордонних військ. Бо кожен номер газети, що відзначає свій ювілей, це літопис життя, буденних турбот і вирішення проблем державної ваги, людей мужніх, широко відданих справі охорони державного кордону.

Неперевіреними майстрами прикордонної служби того часу були старші прапорщики кавалер ордена Леніна українець Олександр Смолін та гроза контрабандистів грузин Варлаам Кублашвілі, який одним з перших у прикордонних військах тодішнього СРСР був нагороджений тільки-но заснованим орденом Жовтневої революції. Щирі друзі, закохані у свою дружбу, Смолін і Кублашвілі щедро ділилися на сторінках газети «Советский пограничник» багатим досвідом і знаннями. Тож можна сміливо стверджувати: з їхньою допомогою на кордоні було виховано цілу плеяду воїнів-слідопитів і контролерів. Серед них і ветеран ОКПП «Чорномор'я» майор у відставці Володимир Шевколович, який теж був частим гостем на шпальтах «Советского пограничника». До речі, у матеріалах прикордонних журналістів тієї пори можна зустріти і прізвища лейтенантів Павла Шишоліна – нині генерал-полковника та Володимира Рилькова – добре знаного на Львівщині генерала-прикордонника, якого на посаді начальника застави було нагороджено орденом Червоної Зірки. Часто на сторінках газети виступали старші лейтенанти Валерій Розов, Володимир Круглік – теж майбутні прикордонні генерали. Багато чого повчального могли взяти для себе молоді воїни і з виступів у газеті капітана Олександра Артёмова – також майбутнього генерал-лейтенанта. І сьогодні частим гостем на сторінках «Прикордонника України», що з січня 1992 року став друкованим органом Прикордонних військ суверенної держави, є колишній начальник ОКПП «Одеса» (пізніше – «Чорномор'я») майор Анатолій Макаров – прикордонник із 43-річним стажем, нині генерал-лейтенант у відставці, який очолює організацію ветеранів Держприкордонслужби України.

70 років... Нелегкий і славетний шлях пройшла за цей час ювілярка. І віриться, що попереду у згуртованого редакційного колективу «Прикордонника України» – нові службові звершення і творчі злети. Тож на сторінках газети завжди яскраво виблискуватимуть імена нових героїв кордону, гідних слави своїх попередників. ■

Головне – зберегти дух творчості

Сергій ЖУРАВЛІОВ,
полковник запасу,
головний редактор газети
«Прикордонник України» (2001 – 2005 рр.)

Важко собі уявити сьогодні військ, утім, як і їхню історію, без «Прикордонника України». Переглядаючи пожовклі від часу газетні підшивки, не можна не дивуватися, скільки інформації, емоцій – позитивних та негативних, радощів і переживань читачів «переварила» на своїх шпальтах газета. Особливо у період, коли, власне, і стала «Прикордонником України».

Пригадуючи роки служби в редакції «Прикордонника України», хочу зазначити, що ні періоди бурхливих хвиль горластої демократії, ні часи занадто швидкої політизації та націоналізації суспільства, ні намагання повчати чи навіть натиснути на газету не змогли збити її з власного курсу. Наша газета ніколи не вдавалася до дешевого популізму, не готувала на редакційній «кухні» смажених фактів, від яких аж тхне, не бігала і в пошуках скороминущих скандальних історій, а послідовно й наполегливо тримала свій курс: нести людям правду та оперативну інформацію, зміцнювати зв'язки армії з народом, піднімати престиж прикордонної служби, примножувати славетні традиції ПВУ.

І нині, день у день, журналісти пишуть літопис ратних буднів українського кордону, гідно продовжуючи справу своїх попередників. Зберегти у своїй праці дух творчості, здорової конкуренції, снагу до професійного зростання їм допомагає гармонійне поєднання у колективі молоді енергії, прагнення сказати своє слово у прикордонній журналістиці – з одного боку, та величезний життєвий, професійний досвід, і, головне, щире бажання поділитися цим досвідом – з іншого.

Годі й казати, ми живемо в нелегкі, але по-справжньому цікаві часи. Є чимало проблем – організаційних, господарських, власних – і у редакційного колективу. Проте газетярів не зникли жаліття на труднощі. Попри всі негаразди, вони завжди об'єктивні та з оптимізмом дивляться у майбутнє. Адже без цього неможливо вести солідний діалог з читачем.

Наприкінці хочу ще раз привітати ветеранів, весь читацький загал та колектив «Прикордонника України» з 70-річчям газети! Разом ми здолаємо всі перешкоди. Усіляких гараздів, добробуту вам і вашім родинам! ■

70 років – політ нормальний!

Олег СЛОБОДЯН,
підполковник, головний редактор газети
«Прикордонник України» (2006–2011 рр.)

Сьогодні газеті «Прикордонник України» виповнюється 70! Багато це, чи мало? У людському вимірі – то ціле життя, але в газетному – усе тільки починається.

Життя газети «Прикордонник України» зародилося літо 1943-го. Тоді, у переломні дні війни люди шукали розради у вірі, піснях та газетних новинах. Жінки в тилу читали пожовклі шпальти у пошуках інформації про своїх чоловіків, солдати на фронті – про перебіг подій і усі шукали відповіді на запитання – коли закінчиться війна... Газета була товаришем, однодумцем, бойовим побратимом. Потім змінювалися роки і змінювалася газета, але вона завжди перебувала в епіцентрі подій і робила це заради своїх читачів.

70 років – цього достатньо, аби вести мову про авторитет, певні традиції та власну історію. Але у житті газет не все так просто. Сьогодні «Прикордонник України» – молоде та амбітне видання і його шлях ще тільки розпочинається. В сучасному світі будь-яке друковане видання мусить змінюватися заради свого читача. Цього вимагає час, вимагають і читачі. «Прикордонник України» завжди намагався «бути у тренді» і йому це вдавалося.

Мені випала честь шість років працювати у колективі газети. Передусім мене вразила працелюбність тих, з ким доводилося щоденно шукати нові ідеї й відразу ж втілювати їх у життя, засиджуватися допізна на видавничстві, а іноді навіть уночі вирішувати нагальні питання друку. Деколи мені навіть важко було зрозуміти мотивацію людей, які не звертають увагу на час, організаційні та службові формальності й повністю віддаються єдиній справі – підготовці якісного примірника газети. Зізнаюся чесно, спочатку я навіть їм не вірив і лише пізніше, пропрацювавши в редакції вже певний час – зрозумів, що для усього колективу газети, власне, газета – це і є життя. Саме тому в редакції нікого й ніколи не доводилося змушувати працювати позанормово, коли цього вимагали обставини. Зрештою, мені стали більш зрозумілими і принциповість Сергія Волкова, чий внесок у розвиток газети важко переоцінити, й ініціативність Петра Медведя, чії ідеї й досі втілюються у життя, і працелюбність Василя Клименка, який і досі працює у колективі, і відданість справі Василя Дроздова, що також вже понад 40 років є незамінним механізмом редакційного двигуна та багатьох інших. Сьогодні також хочеться згадати унікальний та неповторний журналістський шарм Ігоря Никитюка, здатність робити якісне видання навіть у найскладніших умовах Сергія Журавльова, унікальне почуття гумору Сергія Гука, Миколи Маленка (на жаль, вже покійного) та усіх тих, хто протягом 70 років вірою та правдою щодня віддавав часточку своєї душі рідній газеті. Сьогоднішнє свято – це особливий день для десятків ветеранів, офіцерів, прапорщиків і працівників, через життя яких червоною лінією проходить праця на благо газети «Прикордонник України».

Газеті «Прикордонник України» – 70. Протягом цього часу газета завжди була чесною зі своїми читачами і я впевнений: так буде й надалі. У вирі Інтернету все менше місця залишається для друкованих видань, але я переконаний, що «Прикордонник України» залишатиметься актуальним. Адже він постійно на зв'язку зі своїми читачами, а значить – усе тільки починається! ■

Заради декількох рядків

Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ,
заступник головного
редактора газети
«Прикордонник України»

«Нам професії кращої вже не знайти» — цей рядок із поеми мого товариша я згадую кожен раз, коли йдеться про журналістику. Адже по роботі доводиться стикатися із представниками найрізноманітніших спеціальностей. У всіх є свої недоліки, є переваги. Проте кожного разу, як у легенді про свій хрест, розумієш: колись зроблено правильний вибір.

Насправді важко, напевно, сказати, чим є журналістика — мистецтвом, ремеслом чи наукою. В ній можна знайти ознаки всього переліченого. Але головне лишається незмінним — пошук оригінальності. Позаяк ніяких стандартів у творчості не існує. Вірніше, теоретично передбачається, що людина в якості споживача інформації на рівні підсвідомості знає, що саме вона хотіла б отримати. А справа митців — знайти свій шлях до цього невисловленого знання, розповідаючи просто іноді навіть про найскладніші у житті речі.

Журналіст — це одвічний студент, який кожного разу складає іспит перед читачем, доводячи, що несе щось цікаве й корисне. Коли людина прочитала матеріал до кінця — іспит пройдено. Якщо ні — це теж зрозуміло. Оскарження бути не може.

Як досягти омріяного контакту? Дуже просто — треба самому вірити в те, із чим звертаєшся до людей. Не маючи власних вражень, читачьких емоцій здобути не вийде. І навіть слова можуть бути підібрані красиві та правильні. Але до чужого серця вони не дійдуть.

Журналістика — сфера дуже велика і намагається діяти через різні органи чуття — зір, слух або комбінуючи й те, й те одночасно. Газети з'явилися першими, коли про радіо, телебачення і тим більше про Інтернет ніхто ще не мріяв. Газета — матеріальна. Її можна де завгодно тримати в руках, без поспіху вникаючи в зміст, і потім дати почитати іншому.

Тому основа військової журналістики — це саме газета. І, напевно, залишиться такою в майбутньому, позаяк навіть сьогодні важко уявити собі війну, де буде можливість дивитися телевізор або звертатися до онлайн-ресурсів в окопах. За сучасними підходами, інформаційний простір противника руйнується чи не найперше. А газету можна видати буквально у чистому полі та доставити на передову попутно із чимось іншим.

Чим військова журналістика відрізняється від звичайної? Анічим. Вірніше можна лише вигадувати особливі підходи, але це все одно, що шукати шляхи для унікального лікування, при тому, що у людей, незалежно від наявності погонів, всі хвороби протікають однаково.

Об'єктом дослідження журналіста завжди залишиться людина, чим би вона не займалася. Проте щоб зрозуміти свого читача, потрібно пройти його шлях і на собі відчути те, що відчуває він. Ми ж маємо розуміти і відчувати тих, хто охороняє кордон. Тому намагаємось бути якомога ближче до героїв своїх матеріалів. Такий підхід наочно показано у відомому фільмі «Човен». Там за сюжетом кореспондент вирушає під час війни в похід разом із екіпажем субмарини. Він переживає всі труднощі й небезпеки разом із командою. І, зрештою, лишається чи не єдиним, хто може розповісти про те, чим і як жили люди, життя яких забрала війна.

Тепер же війни, слава Богу, немає. Але ті, хто береже рубежі України, мають відчувати свою єдність з колегами з інших ділянок кордону. Вони мають знати, що є складовою потужної системи, результат роботи якої залежить від кожного, де б і як він не ніс свою службу.

Тож ми, газетяри-прикордонники, бачимо свою перспективу ясно: завжди залишатися з вами! ■

«Четверта влада», що ближча до народу

Андрій ГЕРАСИМКІВ,
відповідальний
секретар редакції газети
«Прикордонник України»

У сучасному суспільстві засоби масової інформації фактично формують образ і сприйняття світу, в якому ми живемо. Так звана «четверта влада». Проте дедалі частіше можна почути думку про те, що відомчі ЗМІ, зокрема й військові, неспроможні працювати об'єктивно та неупереджено, що вони, по суті, є лише рупором, який постійно хвалить своє керівництво. А відтак — не мають права на існування. Проте такі «експерти» забувають або ж свідомо не хочуть згадувати про кілька суттєвих моментів. По-перше, досить сумнівним є саме поняття «незалежна журналістика». Адже будь-який засіб масової інформації має свого власника, у якого є свої інтереси чи то в бізнесі, чи то в політиці, чи будь-де. І кожен з таких власників має можливість, м'яко кажучи, розставляти свої акценти при формуванні редакційної політики. З огляду на це, що поганого у тому, що деякі ЗМІ обстоюватимуть не чийсь приватні інтереси, а посідатимуть державницьку позицію?

По-друге, збирання і розповсюдження інформації — це лише одна з головних функцій мас-медіа. Не менш важливою є мобілізаційна функція ЗМІ, яка по-

лягає у згуртуванні суспільства над вирішенням тієї чи іншої проблеми, спонукає людей до спільних дій. Особливо важливо це для військових і правоохоронних колективів, де люди стоять на варті національної безпеки держави. Тут здоровий морально-психологічний клімат, професіоналізм і впевненість у своїх товаришах є визначальними факторами. Саме на цьому роблять основний акцент військові й правоохоронні ЗМІ. А що натомість людям у погонах пропонують комерційні видання? Дешеві сенсації, скандали, кримінал і насильство? Одним словом все те, з чим вони борються щодня.

По-третє, професійна «підкованість» журналістів. А вона полягає не лише у вмінні філігранно використовувати силу слова, але й хоча б у поверхневому розумінні того, про що розповідаєш аудиторії. Натомість за свою 15-річну кар'єру військового журналіста я десятки разів бачив колег із загальновідомих і шанованих засобів масової інфор-

мації, які ототожнювали поняття «прикордонник» і «митник», чи не могли відрізнити, скажімо, БМП від танка. Проте це аж ніяк їм не заважало на всю країну роздумувати над нагальною потребою правоохоронної реформи або ж плачевного стану українського війська. У той час журналісти відомчих видань досконало знають усі тонкощі діяльності власних державних структур і можуть вести професійний, фаховий діалог.

І, нарешті, четверте. Погляньте, хто стає героями матеріалів у комерційних ЗМІ. А це: політики, можновладці, зірки шоу-бізнесу чи інші «вершки» суспільства. Звичайних громадян для них ніби не існує. Натомість відомчі ЗМІ значно ближчі до народу. Скажімо, наша газета постійно веде рубрику «Дошка пошани», де розповідає про звичайних прикордонників, які день-у-день несуть службу на рубежі Вітчизни, про їхню самовідданість, здобутки, передовий досвід, прості життєві проблеми й радощі, і, врешті-решт, про сім'ї, котрі з ними усе це розділяють. Саме такі журналістські матеріали потім роками зберігають у сімейних альбомах, і саме такі читачі є найбільш вдячною та відданою аудиторією. Кращим свідченням цього є 70-річний літопис «Прикордонника України», який ми, військові журналісти, маємо честь продовжувати. ■

На пульсі кордону

Максим СІБУРОВ,
начальник відділення
служби та роботи з
особовим складом газети
«Прикордонник України»

Ще з початку своєї служби в прикордонному відомстві я собі чітко уявив — в колективі «зелених кашкетів» є головне правило — охорона кордону понад усе! Засвідчити це може кожен прикордонник або той, хто хоч колись у тій чи іншій мірі мав відношення до цієї нелегкої, часом небезпечної, однак шанованої в суспільстві професії. Мабуть, саме із-за таких принципів та любові до своєї справи охоронці рубежу вважаються елітою серед силовиків. Ми ж, у свою чергу, намагаємось передати усе це на сторінки «Прикордонника України».

Саме відділення служби та роботи з особовим складом редакції є головним постачальником матеріалів, присвячених службовим будням кордону. Це дуже

церів прес-служб регіональних управлінь та загонів.

Однак цього вчехевидь замало. Без виїзду в підрозділи кордону — ніяк! Де ж як не тут можна дізнатися про місцеві особливості охорони рубежу, побачити у справі кораблі та катери Морської охорони, поспілкуватися з асом прикордонного контролю або зафіксувати на фото завзяту роботу натренованого на пошук наркотиків службового собаки. Лише у відвідуваннях є можливість порозмовляти з населенням прикордоння, яке теж розкаже чимало цікавого, зустрітися з сім'ями охоронців рубежу, навідатися до ветеранів або ж взяти інтерв'ю у керівника області чи району.

Є й інша, не менш приємна, сторона моєї професії — за роки служби у прикордонному відомстві, об'їздивши левову частину державного кордону, я упевнився в тому, наскільки різноманітна, квітуча та багата на чудових людей наша Батьківщина! ■

З любов'ю до своєї справи

Валентина ЛАЗАРЧУК
начальник відділення
міжнародного
співробітництва, культури,
спорту та соціальних
проблем редакції газети
«Прикордонник України»

Два роки тому я познайомилася зі своїм колективом — редакцією газети «Прикордонник України». Перед тим дуже хвилювалася, адже мене чекали не просто офіцери-прикордонники, а справжні майстри пера. Проте зовсім скоро всі страхи розвіялися — я побачила, що це ширі люди, професіонали, котрі живуть своєю справою, пропускають через себе кожне слово, яке в майбутньому ляже на шпальту газети.

Як відомо, в Національній академії Держприкордонслужби журналістів не готують. Тому моє направлення в газету стало своєрідним експериментом.

Потрапивши в газету, зрозуміла: головне — це не спеціальність у дипломі, а

бажання чогось досягати, любити свою професію й тих, для кого працюєш. І тільки тоді це принесе задоволення тобі та користь оточуючим.

У газеті на сьогодні функціонує два відділення. Я відразу ж потрапила до відділення міжнародного співробітництва, культури, спорту та соціальних проблем. Взагалі з самої його назви можна зрозуміти, які теми тут висвітлюються. На шпальтах «Прикордонника України» відділення розкриває всі події міжнародного рівня за участі Служби. Ось тут і стали в нагоді знання іноземних мов, які я отримала

ще в прикордонній альма-матер.

На відміну від відділення служби та роботи з особовим складом ми охоплюємо в більшій мірі соціальну сторону діяльності відомства: соцзахист військослужбовців і працівників, культурні досягнення, успіхи прикордонників на спортивній арені тощо.

Сьогодні я впевнено можу сказати, що відчуваю себе повноцінним членом творчого колективу редакції газети, яка вже 70 років висвітлює теми, близькі нашим правоохоронцям. Вона завжди тримає руку на пульсі не лише відомчих, але й державних і міждержавних подій. Свято вірю, що результат копіткої праці колективу приносить користь усім категоріям читачів «Прикордонника України» — ветеранам Служби, сучасним правоохоронцям, членам їхніх сімей, а також пересічним громадянам, які не надто обізнані з тонкощами почесної справи захисту охорони рубежів. ■

ІЗ ВІДСТАНИ РОКІВ

Часи «Мудрейшого»

1969–1981 роки. Вони стали роками керівництва полковником Куроленком Іваном Адамовичем редакційним колективом газети «Советский пограничник» тодішнього Червонопрапорного Західного прикордонного округу. Вона, як і всі друковані видання тогочасних прикордонних військ СРСР виходила російською мовою. Незалежно від своєї національності журналісти у зелених кашкетах і писали на службі, і спілкувалися тільки «єдиним и могучим».

Василь КЛИМЕНКО

Тож доводилося російською мовою не лише готувати до друку газетні матеріали, а й, що нерідко спостерігається серед творчих працівників, давати влучні прізвиська колегам. Незалежно від їхніх військових звань і посад. Головного редактора «Советского пограничника» (тоді ця посада офіційно іменувалася «відповідальний редактор») Куроленка Івана Адамовича ми, його підлеглі, між собою шанобливо називали «Мудрейший». У цьому визначенні, уперше озвученому відповідальним секретарем редакції нашої газети майором Сергієм Мурасовим, сконцентровано усе наше творче сприйняття свого керівника.

У чому вбачалася його мудрість? У високій особистій професійній фаховості, помноженій на нашу особисту відповідальність «тиражувати» за допомогою газети власні думки, у чомусь повчати її читачів — охоронців кордону, особливо воїнів строковиків, а то й давати оцінку службової діяльності тим, хто цілодобово, за будь-якої погоди, ніс вахту пильності на державному рубежі. Можна сміливо стверджувати, що в редакційному колективі завжди прислухалися до творчих порад та настанов «Мудрейшого». А працювали в редакції на той час офіцери-газетарі заповзяті, енергійні, з неприхованим бажанням цікавими дієвими публікаціями в газеті заставити перед вищим керівництвом прикордонного відомства і серед колег по перу та читачів своє журналістське ім'я. Саме до таких належали офіцери Сергій Мурасов, Микола Костенко, Євген Хорунжий, Петро Машковець, Олександр Ляховський, старші прапорщики Геннадій Новосолов і, звичайно ж, Григорій Кравець. Майстерно виконані світліни останнього не лише постійно

друкувалися на сторінках окружної газети, а й стали окрасою декількох фотоальбомів Григорія Кравця, випущених українськими видавництвами.

Безперечно повагу у редакційному колективі мав заступник відповідального редактора окружної газети підполковник Брагін Ернст Дмитрович. На жаль, за станом здоров'я він рано звільнився в запас і згодом став працювати в республіканській дитячій газеті «Зірка». Молодість Ернста Дмитровича, як і його колеги, — полковника Івана Адамовича Куроленка і підполковника Морозова Петра Матвійовича, який до виходу на пенсію очолював редакційний колектив «Советского пограничника», мужніла

на фронтових дорогах війни з німецькими окупантами. Особливо помітною постаттю серед них вирізнявся Ернст Дмитрович. Він як ніхто уособлював у собі військового інтелігента — офіцера-прикордонника. Високорудований, з непоказною увагою до співрозмовника, культурою своєї мови, в акуратно відпрасованому однострої, худорлявої статури підполковник завжди писав чітко, змістовно, подумки зважуючи, як відгукнеться для читача газети кожне його слово.

Вчитуючись то в скупі, то у забарвлені журналістською майстерністю газет-

сійне і духовне становлення не одного покоління прикордонників Червонопрапорного Західного прикордонного округу.

Вони, ветерани, і сьогодні не можуть обійтися без своєї газети у вже нових історичних умовах, коли друкований орган ДПСУ «Прикордонник України» гідно продовжує традиції старших поколінь журналістів. Неможливо перерахувати всіх тих сімей колишніх прикордонників, де зберігаються вдома пожовклі від часу газетні вирізки, публікації або світліни про їхню службу, друзів і командирів. «Хай залишається на пам'ять дітям і внукам...». А вони, ставши дорослими, в військоматах під час призову звертаються з одним проханням: «Хочу як дід чи батько служити в Прикордонних військах».

...Завжди спокійний, урівноважений відповідальний редактор, який згодом став полковником, коли правив підготовлені нами до друку матеріали, робив це, як нам здавалося, дуже повільно, ніби виважуючи на терезах кожне слово. Іван Адамович, з притаманним йому натхненням, вносив свою правку, викреслюючи непотрібне та виводячи акуратними літерами дописуване.

Доречно сказати, що більше половини офіцерів-вихованців журналістської школи «Мудрейшого» Івана Адамовича згодом самі стали очолювати редакційні колективи газет прикордонних округів.

Автору цих рядків свого часу також довелося бути відповідальним редактором газети Далекосхідного прикордонного округу «Дальневосточный пограничник», а потім газети «Прикордонник України» Прикордонних військ України. З усього запозиченого журналістського досвіду ветерана-газетаря фронтовика Івана Куроленка в роботі завжди намагався користуватися і такою його порадою: «Стосунки у творчому колективі, як і його успіхи, будуються у діловій, робочій атмосфері та людській взаємодовізі колег. Приклад цьому демонструє сам керівник, а його спокійна виваженість у своїх діях спонукає підлеглих до вдумливого виконання прийнятих ним рішень».

...Дійсно, і багатими, і творчо об'ємними були для нас, тоді ще молодих журналістів-прикордонників, часи навчання у школі «Мудрейшого» — відповідального редактора «Советского пограничника». Ім'я полковника Куроленка Івана Адамовича вагомим рядком назавжди увійшло у славетну «біографію» 70-річного «Прикордонника України».

СЛОВО ПРО ВЕТЕРАНА

Справа усього життя

Людині природно шукати де краще. Тому аніскільки не дивно коли на шляху до пенсії особа змушена під впливом різних обставин змінити не одне місце роботи. А ось старшому прапорщику у відставці Василю ДРОЗДОВУ в цьому несказанно пощастило — у його трудовій біографії все пов'язано лише з газетою «Прикордонник України».

Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ

Уперше те, як працює друкарня, білоруський хлопець побачив ще під час шкільної екскурсії до поліграфічної установи. І тоді його дуже вразило те, як буквально на очах чистий папір перетворюється на книгу або газету. Отже, коли настав час обирати собі спеціальність, Вася ДРОЗДОВ не вагався і вступив до поліграфічного училища у Могильові.

По закінченні його чекала строкова служба у Прикордонних військах. Випало починати служіння 1968 року в якості стрільця на ОКПП «Одеса». Та вже за декілька місяців молодий солдат продовжив свою службу в друкарні газети «Советский пограничник».

Перед закінченням строкової старанний і вправний вже сержант Василь ДРОЗДОВ мав розмову із відповідальним редактором майором Іваном КУРОЛЕНКОМ, який шукав людину на посаду начальника друкарні й вже чітко знав, кого саме він хотів на ній бачити. Отже, жити до рідного Могильова Василь Федорович не повернувся, а отримав погони старшини і взявся до нової роботи.

Звісно, клопоту тут вистачало. Адже на той час газета видавалася у друкарні КДБ УРСР, але було на часі питання будівництва своєї прикордонної друкарні у військово-мистецькому містечку по вулиці Народній.

Із 1 січня 1971 року «Советский пограничник» почав видаватися новим начальником друкарні на новому місці. Клопоту, звичайно, вистачало. Навіть техніка не завжди цю напругу витри-

мувала, однак довго відпочивати без діла господарник ДРОЗДОВ їй не давав. Завжди вчасно знаходив запчастини, лагодив усі поломки і за понад тридцять років своєї служби жодного разу навіть перенесення строків, а не те що зриву графіку друку не допускав.

Інша не менш важлива турбота — люди, оскільки працювали у друкарні солдати-строковики. А допускати до складного дорогого обладнання непередбачених людей неприпустимо. Єдиний вихід — постійно «полювати на кадри» — заздалегідь відбирати випускників поліграфічних училищ. Утім, хлопці теж були задоволені такою перспективою. Адже протягом служби вони могли отримати високий розряд за спеціальностями друкаря, набірника чи верстальника і після звільнення отримати гарантовану високо-

оплачувану роботу уже в цивільному житті.

Звільнялися колишні солдати і, навіть роблячи серйозну поліграфічну кар'єру, не забували про місце, де починали свій трудовий шлях — допомагали чим потрібно Василю Федоровичу та його господарству. Тим більше це стало в нагоді у дев'яності роки, коли мало яка справа фінансувалася як того вимагає життя. Але попри всі труднощі вистояти вдалося...

Час минав. 2000 року старшому прапорщику ДРОЗДОВУ

прийшов час звільнятися в запас. Незабаром відомство відмовилося від власної друкарні. Проте досвід Василя Федоровича дарма не пропав. Знявши свої погони, він відразу ж пішов працювати до рідної редакції уже в якості цивільного фахівця. Адже забезпечувати редакційно-видавничий процес необхідно, незалежно від того, де і на яких засадах відбувається друк.

— Я радий тому як склалася доля! — каже Василь ДРОЗДОВ. — Я займався улюбленою справою. І залишуся із нею назавжди!

Стиль Кравця, або Чиїми «очима» люди дивилися на прикордонну службу

Уявити сьогодні газету без фотоілюстрацій неможливо. Вимогливий читач може не звернути уваги на цікавий матеріал, якщо він буде без фото. Тому фотожурналісти в друкованих виданнях на вагу золота. Але зовсім недавно, коли не було «всесвітньої павутини» та цифрового фото, робота фотографа була особливою. Тому їх цінували, а талановитих професіоналів знали в обличчя та берегли від конкурентів.

Андрій КУЧЕРОВ,
фото з сімейного архіву
Григорія КРАВЦЯ

Погляд цієї людини при знайомстві був не таким, як у інших офіцерів і працівників редакції газети «Советский пограничник». На мене дивився чоловік, який начебто заглянув всередину, і тепер, ніби батько з класичної повісті хотів сказати: «А повернися, синку...». Однак я почув: «Кравець Григорій Петрович. А ти, мабуть, на стажування прибув?». Я представився. Кравець посміхнувся і, вітаючись з іншими офіцерами редакції, відразу почав яскраву розповідь про відрядження на кордон. Я з цікавістю почав слухати. Однак як молодий курсант-стажист не міг зрозуміти: ким він є, адже замість паперів з матеріалами чи папки Кравець тримав якусь чорну валізу, більш схожу на старий саквож. За хвилину все стало на свої місця: Григорій Петрович начебто почув мене і на підтвердження своєї розповіді відкрив «скриню» й почав діставати фотографії, анонсує кожну з них коротким коментарем. «Дивно, — думав я. — Тільки з відрядження, а вже приніс надруковані фотографії (наприкінці 90-их про «цифру» мова ще не йшла)!» І це було одним із головних правил фотокореспондента Григорія Кравця: він ніколи не залишав на завтра те, що міг зробити сьогодні.

Друге правило Кравця: він не кидав слова на вітер, а кожну обіцянку, дану людині, виконував. І неважливо, що це було: знайти та передати привіт від батьків рядовому, який служив на віддаленій заставі

чи дати практичну пораду з фотосправи. Тому Григорія Петровича любили й поважали. Скажу більше: Кравця чекали у прикордонних підрозділах. Неодноразово був свідком його організаційної підготовки до відрядження. Знявши телефонну слухавку та обов'язково привітавшись з телефоністкою (всі вони знали фотокореспондента газети особисто), він просив з'єднати з потрібною частиною чи підрозділом. Почувши абонента, казав: «Доброго дня, моє прізвище Кравець». Цього було достатньо. Тепер можна було не сумніватися, що газетяр виконає завдання редакції і повернеться з солідним «багажем» у вигляді відзнятих плівок. Але й їхав на кордон Кравець не з порожніми руками. Завжди мав у якості сюрпризу фото, де були зображені діти, які мешкали

на заставі, дружини, інші сімейні моменти з життя прикордонного підрозділу. Все це він фотографував минулого разу, а тепер, не забувши обіцяного, привозив і дарував світлини. Ці знімки займали достойне місце у родинних архівах.

А як він умів знімати рядових прикордонників! Без перебільшення, фото Кравця потрапляли на перші сторінки «дембельських» альбомів. А якщо ці фотографії висилалися поштою батькам чи коханій дівчині, сумнівів не було: адресат мав пряме підтвердження того, що син або коханий — «відмінник бойової та політичної підготовки».

Перебуваючи разом з Григорієм Петровичем у спільних відрядженнях дивувався, як ця вже немолода, як на мене, старшого лейтенанта, людина, маючи за плечима велетенський практичний досвід, прагнула виконувати свою роботу якісно та відкривати для себе щось нове. Не цурався вчитись або пізнавати якісь новації у професії, використовуючи для фотозйомок кілька камер.

Одного разу я з Григорієм Петровичем вирушив у Мукачівській прикордонний загін. Виділили нам для перебування у підрозділах кордону «УАЗ», яким керував солдат строкової служби. Після вітання Григорій Петрович поцікавився у солдата, звідки він родом. Прикордонник розповів, що він закарпатець, мешканець одного з тутешніх сіл. На тому розмова і завершилась, проте історія лише почалася.

Повертаючись з застави до Мукачева, Кравець спланував виїзд таким чином, щоб у запасі було декілька годин, а зворотній шлях проходив через рідне село солдата.

Словами не передати те здивування та позитивні емоції, коли батьки побачили на порозі сина. Це була дуже приємна несподіванка. Сидячи поруч з Григорієм Петровичем у автомобілі, я бачив його задоволення від реалізованої ідеї: що може бути кращим для батьків, ніж зустріч із сином, який проходить строкову службу?

Однак це був не кінець історії. Звістка про те, що до батьків заїхав син миттєво розлетілася селом. Протягом двадцяти хвилин на подвір'ї яблуку було ніде впасти. Адже село у Закарпатті — це половина близьких родичів, а інші — родичі далекі. Що цікаво: більшість із гостей особисто знала Кравця. З одним він зустрічався на заставі під час служби. Інший був у загоні ЮДП, третій — у добровільній народній дружині. Одним словом, серед селян він почувався своїм і обов'язково згадував цікаві моменти їхнього знайомства.

Журналістів у прикордонних військах колишнього СРСР було небагато. Ще менше фотокореспондентів. Тих, кого знали в обличчя у різних куточках кордону, — обмаль. Знімки Григорія Кравця постійно друкувалися в республіканській і центральній пресі, його фотороботи неодноразово відмічалися нагородами та преміями. Одним словом, людина, котру знали не лише у Західному прикордонному окрузі. Тому і пропонували Кравцю інші місця роботи, які б мали, напевно, більш високі перспективи. Але Григорій Петрович неодноразово підкреслював, що працює на своєму місці, їздить по рідній українській землі. Це дає йому силу, творчу наснагу та життєву енергію. Й іншої долі ані для себе, ані для сім'ї він і не прагнув.

ЗА ПОКЛИКОМ ДУШІ

Коли мрії стають реальністю

Був я учнем 6 класу, коли одного разу до моїх рук потрапила книга під назвою «Над Тисою» (автор О. Авдєєнко). Я настільки захопився її прочитанням, що й незчувся як промайнуло декілька годин і вже треба було йти до школи (ходив я у другу зміну). Проте відірватися від книги просто не зміг. Так у моєму житті вперше з'явився кордон.

Валерій ОЛІЙНИК

Особливо в пам'ять врізалися епізоди, пов'язані зі старшиною Смолярчуком і його чотириліпим другом. Одним словом, за дві безсонні ночі я таки дочитав оповідь Авдєєнка. Звісно ж, довелося пожертвувати шкільними заняттями. Вже й не згадаю, яким чином, але покарань за прогули мені вдалося уникнути. Зате, коли я, натхненний прочитаною книгою, написав твір на вільну тему, то моя робота зайняла перше місце в школі.

Промайнули роки. І коли настав час йти до війська, я без жодних роздумів попросився на кордон — старшина Смолярчук ніяк з голови не виходив. Дуже кортіло побувати в тих місцях, де ніс службу

мій герой, але не склалося — мене відправили служити в танкові війська. Відслуживши два роки я пішов працювати в народне господарство. Один із моїх товаришів серйозно займався фотографією. Спілкуючись із ним, я навіть не помітив як сам захопився цією справою. Невдовзі мені трапилася нагода поїхати працювати в Польщу (Борне-Суліново), де тоді тимчасово перебували радянські війська. Після прибуття до місця роботи з'ясувалося, що моя професія тут не потрібна — за спеціальністю я був слюсарем-ремонтником станків. Почали розпитувати, що ще я вмю робити. Коли я сказав, що трохи володію фотоапаратом, начальник стройової частини відразу ж направив мене до гарнізонного Будинку офіцерів. Зрозуміло, що фотограф з мене тоді був поганенький, проте тягу до цієї справи я мав величезну,

та й відступати було нікуди. Робота мені подобалася, згодом я вже керував цілою групою фотографів і лаборантів. Проте

прийшов час повертатися на Батьківщину. Тут я працював у різних приватних фотосалонах. Коли черговий салон припинив своє існування, я почав шукати роботу в державних установах. Словами не передати яким я був щасливим, коли дізнався, що в газету «Прикордонник України» потрібен фотокореспондент. На місце претендувало декілька осіб, але доля всміхнулася саме мені. Коли я поїхав у своє перше відрядження — в Чопський прикордонний загін — моєму захопленню не було меж. Адже я ходив по тих стежках, по яких колись ходив герой моїх дитячих мрій, легендарний старшина Смолярчук. Я бачив яка стрімка й непередбачувана Тиса, яка вона грізна й бурхлива під час розливів. Вражений до глибини душі, я написав вірша, який навіть був надрукований у нашій газеті.

За весь період роботи в газеті я побував практично у всіх куточках нашого кордону, познайомився з цікавими людьми, яких об'єднує одна мета — цілісність і недоторканність рідного рубежу. Користуючись нагодою, хочу щиро привітати всіх ветеранів нашої газети й нині діючий колектив, який із честю продовжує, започатковану ще 70 років тому, важливу справу. Адже, як і для мене, кордон став для них справою життя.

СЛОВА ВДЯЧНОСТІ

«Згадати все!..»

Хоча доречніше, мабуть, звучало б «Згадати всіх!..», усіх тих, хто навчав, підказував, поправляв і, врешті-решт, визначив мій професійний шлях на довгі роки. Відтоді минуло майже 16 років як мене, тоді ще старшого лейтенанта, призначили на посаду офіцера відділу виховної роботи Чернігівського прикордонного загону. Довелося займатися координацією роботи громадських організацій та багато їздити по підрозділах кордону. Після створення прес-центру загону я став його позаштатним секретарем.

Олександр ДУДКО,
вдячний учень, дописувач і читач
«Прикордонника України»

З цього все і почалося. Сказати, що досвіду співпраці з засобами масової інформації я не мав, було б не зовсім правильно, але він обмежувався тільки районними газетами. В Чернігові ж було все інакше: тут і власні кореспонденти центральних видань, обласне та міське телебачення, радіо та добрий десяток газет. Із спілкування з ними і розпочалися мої, так би мовити, журналістські університети. Вчитися доводилося всього, і, найголовнішого — умінню знаходити з людьми спільну мову, довіряти їм, аби вони довіряли тобі, шукати цікаві теми та сюжети про прикордонників для засобів масової інформації.

Наступного року я уже співпрацював з газетою нашого відомства «зелених кашкетів» — «Прикордонник України». Першими вчителями для мене, молодого дописувача,

стали журналісти — редактор газети полковник Василь Клименко та його заступник полковник Микола Маленко.

Того ж 1998 року начальником прес-служби Південно-східного напрямку Прикордонних військ України було призначено майора Олександра Слону, який і став корегувати мою роботу в потрібному руслі. 2001-го року штат загону поповнився посадою прес-секретаря, й уже в травні під керівництвом полковника Анатолія Самарченка відбулися перші настановчі збори з нами. А далі все, як звично, служба та щоденна робота з представниками ЗМІ. Багато траплялося й цікавих історій у стосунках з журналістами, з яких для себе зробив один висновок — з фантазією у місцевих журналістів все дуже добре, особливо у молодих. Тому, спілкуючись з ними, доводиться користуватися лише добре перевіреними фактами, в розмові про життя та службу правоохоронців ретельно добирати кожне слово.

А як не згадати мені свого вчителя — «фото Графа» Григорія Кравця. Саме так

Перші збори офіцерів прес-служб ПВУ. Київ, травень, 2001 року.

жартома — «фото Графа» він відобразив свою професію на візитній карточці. Мені пощастило не раз бувати з Григорієм Петровичем під час поїздок на кордон і кожного разу він знаходив тему для мого навчання. Часто, обираючи ракурс фотозйомки, майстер зупинявся і запрошував мене подивитися на експозицію майбутнього знімку. Таку школу, таких людей, не забувають ніколи.

Окремо хотів би сказати про колишнього відповідального редактора газети «Советский пограничник» Петра Медведя, почесного прикордонника нашого загону та, врешті-решт, мого земляка. Вже перебуваючи поза прикордонною службою, він не пориває стосунків з загonom, а, зустрічаючись зі мною, не скупиться на

добрі поради. Загалом добрими словами вдячності хочеться згадати всіх редакторів, з якими довелося спілкуватися та працювати, — це і Юрій Повх, знайомство з яким переросло у справжню дружбу, Ігор Никитюк і Сергій Журавльов та інші. А робота з підполковниками Олегом Слободяном та Олегом Бойком триває і зараз.

Нехай моя розповідь — всього лише мить в історії самої газети, але як же добре що «Прикордонник України» виходить і нині. Розпочавши свій восьмий десяток років існування, газета, як завжди, залишається енергійною, актуальною та потрібною її читачам.

З ювілеєм, друзі, нашої рідної газети! Нових творчих вам звершень!

ЕКСПОЗИЦІЯ ДОЛІ

«Я прожив цікаве життя»...

Він дуже любив життя. Знав, що хворе серце, яке перенесло два інфаркти, і третій не зможе подолати... Але все одно: Євген Іванович Хорунжий не жалів себе, прагнув прожити кожен день з користю, наповнюючи його творчим змістом.

Андрій КУЧЕРОВ,
фото з сімейного архіву Євгена ХОРУНЖОГО

«Я прожив цікаве життя» — часто говорив мені Євген Іванович. Дійсно, читаючи сухі рядки його біографії, погоджуєшся: скільки він пізнав як людина військова і водночас скільки написав як журналіст за неповні 63 роки життя! Народившись у сім'ї офіцера-прикордонника, він не на словах знав, що таке багаточисельні переїзди та тривожні заставські ночі. Дитячі та юнацькі роки провів на західному кордоні СРСР у містечку Рені, що на Одещині. Саме там, під час на-

До редакції надійшов черговий факс.

вчання у середній школі, молодий Євген захопився книгами про кордон, що й стало основою у майбутньому виборі життєвого шляху.

Почавши трудову діяльність токарем на Київському заводі «Ленінська кузня» та відслуживши строкову службу у Прикордонних військах, Хорунжий вступає на факультет журналістики Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. Закінчивши його 1973 року, він вирішує пов'язати своє життя з Прикордонними військами. Почавши офіцерську службу на західному кордоні, Євген Іванович згодом переводиться у редакцію газети Західного прикордонного округу «Советский пограничник» та починає працювати за спеціальністю. За деякий час він їде на Північний Схід Радянського Союзу та Забайкалля. Саме там виходять його книги «Хасанский дневник», «Забайкальские заставы» і «На границе мужают раню».

Після повернення у Київ Євген Іванович продовжує працювати у «Прикордоннику України». Тоді, наприкінці 90-их, і звела мене доля з ним. Я дуже вдячний цим обставинам, бо потрапив під опіку не лише потімственного прикордонника, талановитого журналіста, але й чудового вчителя. Євген Іванович дуже терпляче й прискіпливо давав поради, навчав професії та практики. Скажу без перебільшення: період, коли я перебував у підпорядкуванні Хорунжого, став міцною основою та дав велечезний імпульс у моєму подальшому творчому та життєвому зростанні.

На початку 1992-го року у Молдові спалахнув придністровський конфлікт. Молода українська держава, яка тільки самоутверджувалася, стояла перед нелегким завданням: захистити свої південні кордони від небажаних «гостей», не допустити спалаху насильства в українському прикордонні, а з іншого боку вирішити гуманітарні питання, пов'язані з чисельними біженцями, які шукали кращої долі в українських родичів. Звичайно, прикордонники несли службу в цьому регіоні у посиленому режимі й разом з іншими правоохоронними структурами виконували завдання з охорони кордону. Інформація звідти приходила подекуди суперечлива, адже кожна зі сторін мала свою, як то кажуть, правду. А враховуючи слабку інфраструктуру та відсутність розгалуженої мережі комунікацій на новому кордоні, відрядження у той регіон можна було назвати поїздкою на край світу. І саме туди поїхав Євген Іванович. Не міг він відмовитися від завдання як офіцер і як журналіст. Матеріали, які підготував тоді Хорунжий

після відрядження, були головними у декількох номерах. Хочу зазначити, що прикордонну газету отримували тоді не лише передплатники: вона надходила у вільний продаж у газетні кіоски та мала чималий наклад. Саме через такі гострі, правдиві матеріали «Прикордонник України» знали і любили не тільки у прикордонні.

Після звільнення у відставку Євген Іванович працював у виданнях «Робітничая газета», «Вечірній Київ» і «Правда Украины». Проте зв'язок з прикордонним відомством не втрачав і на шпальтах видань друкував чимало матеріалів про охоронців кордону.

Останні роки свого життя Євген Іванович часто хворів. Однак бажання писати про кордон не втрачав, а навпаки вирішив підготувати книгу про тих, хто чесно виконував свій обов'язок із захисту кордонів держави. Закінчивши «Заслон», сів за продовження, незважаючи на попередження рідних і лікарів. Начебто відчував, що зможе не встигнути донести до читача факти, події, спогади... Так і сталося. Рукопис другої книги у видавництво було передано вже після того, як Євгена Івановича не стало. І я пишу тим, що зміг довести його творчу справу до кінця.

МІЖНАРОДНІ МОРСЬКІ НАВЧАННЯ

ГАРЯЧІ БУДНІ

Як під час «Sea Breeze» бомбу виявляли

Традиційно у міжнародних навчаннях «Сі Бриз» беруть активну участь й українські прикордонники. Причому в одній із фаз навчань головними героями виступили прикордонники Одеського загону Морської охорони.

Олександр ЯКОВЕНКО

За легендою стражі кордону мали запобігти спробі передачі іноземним терористам радіоактивної сировини для виготовлення «брудної» атомної бомби. За сценарієм морські прикордонники отримали інформацію про те, що в Одеській затоці до яхти «Марек» підійшов невідомий моторний човен, з якого на борт судна перебралися дві невідомі особи з вантажем. Завдання прикордонників — швидко наздогнати та повернути судно. Для виконання завдання до одеської акваторії негайно

висунувся катер Морської охорони «Златокрай». Окрім екіпажу, задля силової підтримки, на борту катера також знаходилася група відділу спеціальних дій на воді.

Не дивлячись на спробу зникнути непоміченими, «Златокрай» швидко виявив та наздогнав порушників. За лічені хвилини «прикордонний командос» взяв на бордаж яхту «Марек» й знешкодив порушників, які доволі агресивно намагалися чинити опір. У цей же час екіпаж ще одного Малего катера Морської охорони типу «Калкан» наздогнав і втікачів на моторному човні.

Згодом стало очевидним, чому екіпаж яхти «Марек» діяв несанкціоновано та намагався

будь-що втекти: за допомогою спеціального обладнання доглядова група прикордонників виявила на яхті прихований під обшивкою контейнер з джерелом радіоактивного випромінювання. Аналіз показав, що дана речовина є цезієм-137.

Згодом затриманих порушників було конвоювано до Одеського порту та притягнуто до відповідальності.

«На яхті намагалися вивезти за кордон радіоактивну сировину для виготовлення кустарної, так би мовити, «брудної» атомної бомби, однак ми завадили їхній спробі втекти, знешкодили та затримали злочинців», — підсумував навчання начальник

відділу Морської охорони Південного регіонального управління Держприкордонслужби України капітан II рангу Ігор ЗАП'ЯНЦЕВ.

Водночас заступник начальника відділу зменшення загрози ВМС США головний старшина Шон АНДЕРСЕН відмітив, що дуже вражений професійною підготовкою українських прикордонників. «Я пильно спостерігав за діями оглядової групи і мені дуже сподобалася їхня злагоджена робота під час пошуку та виявлення радіоактивної речовини. Ну і продемонстровані під час навчань заходи безпеки були також на висоті», — сказав він.

СПОРТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ

Прикордонники знову на п'єдесталі

Українські спортсмени-прикордонники на XXVII Всесвітній літній універсіаді вибороли два золоті й три бронзи.

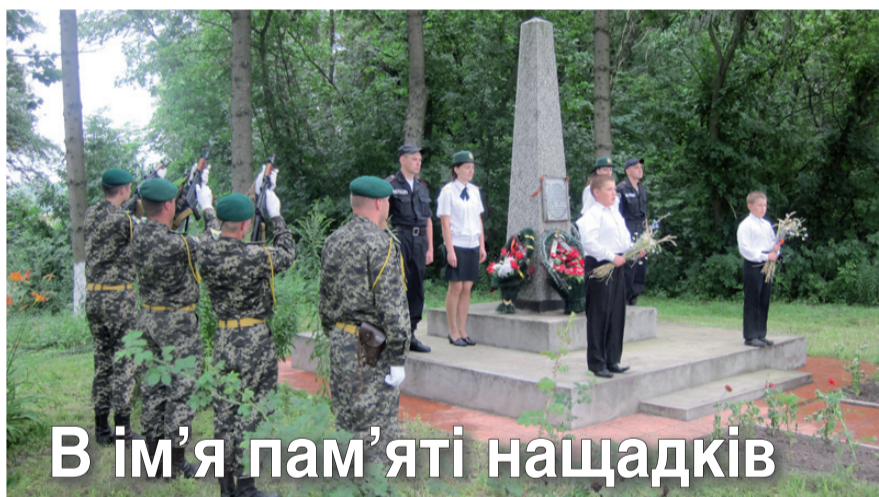
Дмитро ВОСКОВОЙНИКОВ

Нагадаємо, що змагання проходили в місті Казань (Російська Федерація). Спортсмени 162 країн світу боролися за бажані медалі у 27 видах спорту. Україну на Універсіаді гідно представляли спортсмени-прикордонники, про що свідчать їхні нагороди. Отож, звання чемпіона з боксу та заслужену золоту медаль отримав молодший сержант Дмитро МИТРОФАНОВ, якому не було рівних у ваговій категорії до 75 кг. Інше золото Україні принесла працівник Держприкордонслужби Наталія ПОГРЕБНЯК (легка атлетика), яка виявилася беззаперечним лідером у естафеті на дистанцію 4x100 метрів.

Бронзовим призером XXVII Всесвітньої універсіади з боксу (вагова категорія до 64 кг) став працівник ДПСУ Денис БЕРІНЧИК. Фехтувальниця Анфіса ПОЧКАЛОВА отримала бронзову нагороду в командній першості з фехтування. А ось у вільній боротьбі (вагова категорія до 67 кг) третє місце посіла Аліна СТАДНИК.

ШАНА ГЕРОЯМ

В ім'я пам'яті нащадків

У Попільнянському районі Житомирщини відбулися заходи із вшанування пам'яті прикордонників 94-го прикордонного загону. Відважні воїни разом зі своїми бойовими побратимами внутрішніх військ НКВС та Червоної армії 14 липня 1941 року стояли на смерть, обороняючи столицю України від фашистських загарбників.

Валентина ЛАЗАРЧУК

На цьогорічному вшануванні пам'яті загиблих прикордонників зібралися керівники Попільнянського району, делегації від Житомирського прикордонного загону, Комітету організації ветеранів Держприкордонслужби України, а також представників Внутрішніх військ МВС України.

1970-го року на місці, де відбувся той кровопролитний бій (у народі цю місцину звуть «Кругляк»), жителі села Попільня встановили із сірого граніту восьмиметровий обеліск, на якому викарбували напис: «Безумству хорбрых поём мы славу. Воинам 94-го пограничного отряда, павшим 14 июля 1941 года в бою за Советскую Родину». Так, учасники пам'ятних заходів збиралися і біля цього обеліска, і біля братської могили прикордонників 94-го заго-

ну, де, власне, й проводили мітинги-реквієми.

Нагадаємо: такі патріотичні заходи відбуваються в рамках інформаційної телерадіоестафети «Вірність кордону», започаткованої 2010 року Житомирською обласною телерадіокомпанією спільно з Житомирською організацією ветеранів-прикордонників. Мета акції — висвітлення через ЗМІ історії бойового шляху захисників кордону в роки Великої Вітчизняної війни.

На завершення пам'ятних урочистостей голова місцевої організації ветеранів-прикордонників капітан 3-го рангу запасу В'ячеслав ПУЗОВИКОВ передав голові Фастівської райдержадміністрації Юрію ВОЛКОВУ символ естафети. Це означає, що вона перейшла із Житомирської до Київської області. Планується, що до 70-річчя з дня визволення від німецько-фашистських загарбників естафета пройде по всьому кордону України й перейде на терени Білорусі та Росії.

Наполегливий нелегал

Доволі впертим у своєму бажанні нелегально потрапити до Угорщини виявився громадянин Гвінеї. Примітно, що на кордоні України він був оформлений за своїм паспортом, але в угорському пункті пропуску пред'явив підроблену картку громадянина Франції. Саме тому його повернули в зворотному напрямку. Проте чоловік вирішив не здаватися і під час повернення, вже на українській території, вистрибнув з потяга «Захонь — Чоп» та продовжив подорож в Угорщину. Однак завдяки пильності провідника вагону, який своєчасно повідомив про «пасажира-втікача» охоронців рубежу, молодика невдовзі затримали.

Авто — німецьке, ствол — австрійський

У міжнародному пункті пропуску «Маяки» прикордонники Білгород-Дністровського загону спільно з працівниками митниці виявили пістолет «GLOC — 19» та боєприпаси до нього. Віз зброєю громадянин Молдови, який перетинав кордон мікроавтобусом «Фольксваген». Під час оформлення працівники пункту пропуску звернули увагу на нервову поведінку подорожуючого. Саме тому авто вирішили перевірити ретельніше. До поглибленого огляду залучили й службового собаку. Невдовзі пес вказав на салон транспортного засобу, де й виявили пістолет та патрони. За даним фактом поінформовано співробітників МВС та СБУ.

Суміжний дезертир

На ділянці відділу «Великокомарівка» прикордонники Котовського загону зупинили невідомого, який рухався в Україну. Документів затриманий при собі не мав, проте назвався громадянином Молдови. Як стало відомо за деякий час, порушник дезертував із однієї з військових частин. Наразі втікача передано суміжній стороні.

Андрій ДЕМЧЕНКО

Паспорт близнюка

Прикордонники Чернівецького загону зупинили українця, який намагався перетнути державний кордон за чужим паспортом. Рухаючись пішки до Молдови через пункт пропуску «Кельменці», чоловік надав для оформлення документ, що посвідчує особу, але охоронці рубежу під час перевірки все ж встановили, що паспортний документ належить не йому. Згодом 19-річний українець зізнався, що паспорт він взяв у свого брата-близнюка нібито випадково.

Ігор ПЛЕТЕНЬ

ФОТОКОНКУРС «КРАСУНЯ У ПОГОНАХ – 2013»

Бажаючи взяти участь у конкурсі мають надіслати до редакції газети «Прикордонник України» кольорові художні фото у стилі «мілітарі» в електронному або друкованому вигляді розміром від 10х15 до 30х40 см. Разом із фото має бути надана коротка інформація про конкурсантку (вік, освіта, військове звання, посада, вислуга років на військовій службі, сімейний стан, уподобання), а також поштова адреса та контактний телефон учасниці. Фото конкурсанток проходять попередній відбір журі конкурсу. Найкращі з них будуть надруковані на шпальтах газет «Прикордонник України», «Народна армія» та «Іменем закону», а також розміщуватимуться на сайтах видань і відомств. За підсумками кожного місяця обираються учасниці фінальної частини. У фінальній частині конкурсу дівчата змагатимуться у стрільбі з пістолета, водінні автомобіля та плаванні. Оголошення та нагородження переможниць конкурсу відбудеться в другій половині грудня 2013 року. Фото надсилайте за адресою: 02099, м. Київ, вул. Ялтинська, 11, редакція газети «Прикордонник України». Електронні адреси: FTP: ADPSU//Inform//All; kordo@ukr.net.

Олена ВІЛЮК (м. Рівне), старший солдат, телеграфіст вузла зв'язку 55 окремого лінійно-вузлового полку зв'язку.
Хобі – вишивка.

Оксана ХОМ'ЯК (м. Львів), старший сержант, медична сестра відділення відновлювального лікування Клініки нейрохірургії та неврології Військово-медичного клінічного центру Західного регіону. Захоплюється рукоділлям.

Олеся МИХАЙЛОВА, старшина, інспектор прикордонної служби 2-ої категорії відділу прикордонної служби «Іллічівськ» Одеського прикордонного загону. Любить активний відпочинок, читати книги, а також вишивання.

ВІД ШИРОГО СЕРЦЯ!

Коллектив Луганського прикордонного загону від широкого серця вітає заступника начальника загону – начальника відділу персоналу полковника **ХАРЧЕНКА Сергія Віталійовича** з Днем народження!

Нехай щастить Вам у всіх намірах та задумах. Духовних Вам злетів, невичерпної життєвої енергії, плідної праці, сімейного благополуччя, гідної шани від колег!

Зичимо Вам, щоб наступні роки та майбутні дороги рясніли добрими пам'ятками, що зводяться завдяки Вашому організаторському хисту і наполегливості, поєднані з великодушністю!

Хай серце Ваше

завжди щедрим буде

*І щиро відкритим для людей,
Хай молодеча сила сповнить
груди,
Додасть наснаги і нових ідей!*

Керівництво Національної академії ДПСУ та персонал факультету іноземних мов і гуманітарних дисциплін щиро вітає начальника кафедри перекладу **ГАПОНОВУ Валентину Миколаївну** з нагоди ювілею та присвоєння наукового вченого звання «професор»!

*Бажаєм здоров'я многая літ,
Хай довгим і сонячним буде Ваш вік,
Хай злагода буде, хай буде любов,
Хай тисячу разів*

*повторюються знов
Хороші, святкові та пам'ятні дні,
Хай сонце всміхається Вам
у житті!*

ЮВІЛЕЙ

Футбольний аристократ

«На полі він був футбольним аристократом», – так висловився про партнера по збірній СРСР знаменитий захисник Олександр Чивадзе. Мова йдеться про Леоніда Буряка, чие 60-річчя відмічалось днями.

Андрій КУЧЕРОВ

Футболіст-легенда провів матч на рідному київському стадіоні «Динамо», де зібрав своїх друзів-футболістів. Суперниками білоголубих стали гравці «Шахтаря», які не так давно закінчили грати за основний склад. Серед «динамівців» можна було побачити Віктора Чанова, Владислава Ващука, Сергія Федорова, Олександра Хацкевича, Валентина Белькевича, Юрія Максимова, Віталія Косовського, Сергія Реброва, Олександра Радченка, Андрія Анненкова. Сам ювіляр вийшов на поле з капітанською пов'язкою.

Команду суперника представляли Юрій Вірт, Олександр Бабій, Євген Котов, Ігор Леонов, Олександр Сопко, Михайло Старостяк, Юрій Гуляев, Геннадій Зубов, Валерій Кривенцов, Сергій Попов, Олег Пестря-

ков, Ігор Петров, Сергій Погодін, Юрій Беличенко, Сергій Ященко, Олексій Бахарев, Олег Матвеев.

Незважаючи на те, що це був суто товарисько-дружній матч, пристрасті на полі вирували справжні. Вболівальники, котрих на трибунах зібралося чимало побачили справжній футбол у виконанні визнаних майстрів. А інакше й бути не могло, адже футбол для них – філософія життя.

Перед початком зустрічі кожен з футболістів, які вийшли в стартових складах, запустив на трибуни по м'ячу з автографами учасників матчу. У перерві матчу і після фінального свистка автографи від легенд вітчизняного футболу отримали всі бажаючі, а також змогли сфотографуватися зі своїми кумирами на пам'ять.

Всі гроші, виручені від продажу квитків, направлені до фонду ліцею, в якому навчаються діти загиблих співробітників МВС.

ДОВІДКОВО: БУРЯК Леонід Йосипович народився 10 липня 1953 року. Позиція: півзахисник. Дебют у професійному клубі: 1971 рік, «Чорноморець». Досягнення: Чемпіон СРСР: 1974, 1975, 1977, 1980 та 1981 років. Кубок СРСР: 1974, 1978, 1982, 1986 і 1988 років. Кубок володарів кубків: 1975 рік. Суперкубок УЄФА: 1975 рік. У списку «33 найкращих» — 8 разів (5 разів під №1). Член Клубу бомбардирів Олега Блохіна — 106 голів.

Засновник:
Адміністрація Державної
прикордонної служби України
Видається з липня 1943 р.

**ПРИКОРДОННИК
УКРАЇНИ**

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс: **61023**

Головний редактор
Олег БОЙКО
Черговий
по номеру
Максим СІБУРОВ

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14.
Наклад: 5080 прим. Замовлення: 30504
Тел.: 581-68-15

Програму телебачення та сканворд надано ТОВ «Мега-Поліграф»
Редакція не завжди поділяє позицію авторів, за достовірність фактів відповідальність несе автор.
З питань розміщення реклами на шпальтах газети звертатися у відділ реклами та договірної роботи Інформагентства Держприкордонслужби України за тел.: (044) 566-43-30

✉ **Наша адреса:**
02099, м. Київ,
вул. Ялтинська, 11

☎ **Тел./факс:**
566-43-30 (багатоканальний)
239-85-73, 239-85-77
✉ **E-mail:** redactor@pvu.gov.ua
kordo@ukr.net